

आर्थिक वर्ष २०६९/०७० को सामाजिक परीक्षण

प्रारम्भिक प्रतिवेदन २०७०

सिद्धार्थनगर नगरपालिका भैरहवा

सामाजिक परिक्षक

लिला कुमारी पौडेल

परिचय:

सरकारी तथा गैरसरकारी संस्थाहरूमा सरल तरीकाले जनताका समस्यालाई समाधान गर्न पारदर्शिता, जवाफदेहिता, सहभागिता र विधिको शासनको आवश्यकता पर्दछ । यी कुराहरू प्रजातन्त्रका आधारस्तम्भ हुन यसै कुरालाई मनन गरी सुशासन व्यवस्थापन र सञ्चालन ऐन २०६३, नियमावली २०६४ तथा स्थानीय निकाय (आर्थिक प्रशासन) नियमावली २०६४ को नियम २०१ (१) बमोजिम तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय स्थानीय निकायहरूले एक आर्थिक बर्षमा समग्र सामाजिक जिम्मेवारी पूरा गरे नगरेको सम्बन्धमा लेखाजोखा गर्ने कार्यलाई व्यवस्थित गर्न स्थानिय निकाय सामाजिक परिक्षण कायविधि २०६७ लागु गरिएकोमा सिद्धार्थनगर नगपालिकाले मिति २०६९ श्रावण १ गते देखि अषाढ मसान्त सम्ममा नेपाल सरकार द्वारा प्राप्त रकम र न.पा. को आफ्नै श्रोत बाट सञ्चालित सम्पादित समग्र कार्यक्रम अर्न्तगत जेष्ठ नागरिक, एकल महिलालाई दिइने भत्ता स्वास्थ्य सस्थाबाट प्रदान गरिने सेवा र स्थानीय निकायको सामाजिक जिम्मेवारी त्यसलाई पालन गर्न भएको प्रयास तथा कार्य सम्पादनको लेखाजोखा गरी सेवाप्रदायक र सेवाग्राहि बिचको सम्बन्धलाई सूमधूर बनाउन सि.न.पा.आर्थिक बर्ष २०६९/०७० को समग्र कार्यक्रमको सामाजिक परिक्षणको लागि प्रतिबेदन तयार गर्ने कार्य गरिएको छ । सि.न.पा. प्राशासकिय प्रमुख, योजना प्रमुख, लेखा अधिकृत, सामाजिक शाखा अधिकृत लगायत बिभिन्न फाटका कर्मचारीहरू सामाजिक परिचालक र स्वास्थ्य कर्मी (एच.ए.) संग छलफल गरी सि.न.पा. को सार्वजनिक सुनाई, ब्रोसर, २०६९/०७० को बजेट पुस्तिका र सि.न.पा. द्वारा प्रकासित बिभिन्न सूचनाहरू र नितिगत निर्णयबाट प्रारम्भिक प्रतिबेदन तयार पारिएको छ । सि.न.पा.ले आयोजना गरेको बृहत छलफलमा स्थानीय बासि, राजनीतिक दल, बूद्धिजिबि, समाजसेवी पत्रकार, आयोजक र सामाजिक परिक्षक लगायतले यस प्रतिबेदन माथि छलफलगरी निष्केको निष्कर्षबाट अन्तिम प्रतिबेदन तयार पारिने छ ।

सामाजिक परिक्षण कार्यको मुख्य उद्देश्य

- सि.न.पा.द्वारा गत बर्ष सञ्चालित विकास योजना तथा कार्यक्रममा प्रदान गरिएका सेवा सूविधा सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रमको आवश्यकता यसको मूलभूत मर्म र यो कार्यमा भईरहेको श्रोतसाधनको प्रवाह बिचको अवस्थाको लेखाजोखा गर्ने ।

- स्थानीय जनतामा आयोजना छनौट न.पा.को प्राथमिकता सेवा प्रदान गर्ने तरिका तथा समग्र कार्य र सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रमको बारेमा जानकारी दिई थप जागरण गर्ने ।
- न.पा.को समग्र कार्यक्रमलाई थप प्रभावकारी बनाउन सरोकारवालाहरूलाई जानकारी प्रदान गरी दक्षता अभिवृद्धि गर्ने ।
- सेवा प्रदायक र सेवा ग्राही बीच सूमधूर सम्बन्ध स्थापना गर्ने साथै सुशासनको प्रत्याभूति दिई सेवा तथा सूबिधा बितरण प्रकृत्यालाई सरलिकृत गर्ने ।
- यस बर्षको कमि कमजोरि आगामी बर्षमा हून नदिने गरी सूधार ल्याउने ।
- सामाजिक परिक्षण कार्यको प्रभावकारिता बढाई कार्यमा सरलता ल्याउन प्रत्यक्ष लाभान्वित हूने सरोकारवालाहरु समेतको उपस्थितिमा छलफलगरी आवश्यक नीति निर्माणमा सहयोग पुऱ्याउने ।
- स्रोतको समानूपातिक वितरण र सदूपयोग गर्ने प्रकृत्यामा सबै क्रियाकलाप पार्दशीर्षता बनाउने ।

स्थानीय निकायको नाम

नाम: सिद्धार्थनगर नगरपालिका

विकास क्षेत्र: पश्चिमाञ्चल

अञ्चल: लुम्बिनी

जिल्ला: रुपन्देही

वडा संख्या: १३

सिद्धार्थनगर नगरपालिकाका प्रथमिकता तथा लक्ष्यहरु

शिक्षा, स्वास्थ्य, सुसासन, सञ्चार, यातायात, विद्युत्, सामाजिक सुरक्षा, आर्थिक बृद्धि, वातावरण संरक्षण, भौतिक निर्माण आदिमा प्रथमिकता दिई नगरपालिकाको सर्वाङ्गीण विकास गर्ने लक्ष्य रहेको ।

सिद्धार्थनगर नगरपालिकाको दुरदृष्टि

पर्यटन, उद्योग, व्यवसाय र शिक्षा हराभरा बुद्धभूमि सिद्धार्थनगरको ईच्छा

आर्थिक बर्ष २०६९/०७० का मुख्य मुख्य उपलब्धिहरु

- एकिकृत सम्पति कर लागु गरी रु. ८७ लाख आम्दानी गरिएको ।
- वडा नं १ वेलहिया स्थित अतिक्रमित जग्गालाई न.पा.को स्वामित्वमा लिई शुल्क पार्किङको व्यवस्था गरिएको ।
- जगोडा कोषको सहयोगमा फोहरमैला व्यवस्थापनका लागि पट्खउली गा.बि.स. वडा नं. ८ ('क' को ६ बिगहा जग्गा खरिद भैसकेको र सो जग्गामा IUDP अर्न्तगत सेनेटरी ल्याण्डफिल साईट निर्माणको लागि प्रस्ताव गरिएको ।
- वेलहिया स्थित जिप पार्कको जग्गामा अव्यवस्थित रुपमा व्यवसाय गरेकाहरूसंग सम्झौता गरी न.पा.को आय आर्जन बृद्धि गरिएको ।
- न.पा.को मुख्य सडकहरुमा अतिक्रमण गरिएका सडक पेटी विस्तार कार्य नगर विकास कोष र न.पा.को संयुक्त लगानीमा पेटी निर्माण कार्य सम्पन्न हुने अवस्थामा रहेको ।

स्वास्थ्य

गतवर्षको अवस्था

सामाजिक जिम्मेवारी र कार्यसम्पादनको लेखाजोखा

स्वास्थ्य

गतवर्षको अवस्था

- प्राथमिक उपचारको लागि कुनै सुविधा नभएको ।
- सि.न.पा. का वडाहरु ९, १०, ११ र ४ देखि उपचारको लागि भीम अस्पताल र मेडिकल कलेज आउनुपर्ने ।
- ग्रावेल बाटोको कारणले आवत-जावत गर्न असहज ।
- पैसा र समयको खर्च ।
- स्वास्थ्यमा जनचेतनाको अभाव ।
- क्षयरोग, कुष्ठरोग र एड्सवारे जानकारी नभएको ।

प्रयास

- प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र पुर्नजागरण महाशाखाको सहयोगमा स्वास्थ्य केन्द्र सञ्चालन ।
- प्रति विरामी जाँच गरेवापत जनस्वास्थ्यले पठाउने रु. ५ व्यवस्थापन समितिको खातामा जम्मा गरिने ।
- वडाको सचिव व्यवस्थापन समितीको अध्यक्ष ।
- गाउँ घर क्लिनिक सञ्चालन गर्ने सौचमा ।
- वडा नं. ९ मा स्वास्थ्य केन्द्रको लागि निजी भवन निर्माण गर्ने प्रयासमा ।
- अत्यधिक मात्रामा प्रभावित रोग सम्बन्धी शिविर सञ्चालन ।
- प्रत्येक वर्षको २४ मार्चमा विश्व क्षयरोग दिवस मनाइन्छ जसमा घरदैलो कार्यक्रम गर्ने गरिन्छ ।
- डिसेम्बर फष्टमा विश्व एड्स दिवस मनाउने गरेको ।
- विरामीको तथ्याङ्क विवरण राख्ने गरेको ।
- स्तनपान सप्ताह (१ अगस्त देखि ७ अगस्त)
- बालभिता स्वास्थ्य केन्द्रबाट वितरण ।

उपलब्धि

- सि.न.पा. का वडाहरू ९, १०, ११ र ४ मा प्राथमिक उपचार गाउँमै उपलब्ध ।
- टि.बि., कुष्ठरोग, क्षयरोगको औषधी र खोप सुविधा ।
- गर्भवती परिक्षणको सुविधा ।
- बालभिता स्वास्थ्य केन्द्रबाट उपलब्ध ।
- पोषण सम्बन्धी सुनौलो एक हजार दिन सम्बन्धी चेतना अभिवृद्धि भएको
- स्तनपानको सही आसन र सही चरण जानकारी पाएको ।
- थप आहारको जानकारी ।
- एड्स सने तरिका र बच्ने उपाए थाहा पाएको ।

- सि.न.पा. वडा नं. ९ मा संचालित नगर स्वास्थ्य केन्द्रबाट सेवा लिने विरामी संख्या ३२०० ले सुविधा पाएको ।
- सि.न.पा.का वडाहरू १० मा संचालित नगर स्वास्थ्य केन्द्रबाट वडा नं. १०, ११ र ४ लगायत अन्य क्षेत्रका ७९४८ विरामीले स्वास्थ्य सुविधा पाएको ।

सि.न.पा. वडा नं.९ मा देखिएका मुख्य पाँच रोगहरू

१. स्वासप्रश्वाससम्बन्धी रोग
२. ज्वरो
३. भ्रूडापखाला
४. कान सम्बन्धी रोग
५. छालासम्बन्धी रोग

सरसफाई

गतवर्षको अवस्था:-

- सि.न.पा.मा फोहोरमैला विसर्जनको व्यवस्था नभएको ।
- फोहोरमैला व्यवस्थापनको तालिम नपाएको ।
- संघ संस्थाहरूसँग समन्वयमा कमी ।

प्रयास:-

- सि.न.पा.मा फोहोरमैला व्यवस्थापन सम्बन्धी तालिम प्रदान ।
- २०/२० जना गरी २ समुहमा तालिम प्रदान ।
- सि.न.पा.का वडा नं. २,३,४,९,१० र ११ मा नागरिक सचेतना केन्द्र र वडा नागरिक मञ्च गठन गरिएको ।
- सामाजिक परिचालकहरूले समुदायमा सरसफाइ, शिक्षा, स्वास्थ्य, सम्बन्धी सचेतना सम्बन्धी कार्यक्रम संचालन गरेको ।

उपलब्धी:-

- फोहोर मैला व्यवस्थापनमा सुधार गर्दै लगिएको ।
- फोहोर मैला व्यवस्थित गर्नुपर्छ भन्ने चेतना जागरण हुँदै गएको ।
- आफ्नो अधिकार र जिम्मेवारीको बारेमा सचेतना अभिवृद्धि हुँदै गएको ।
- शैक्षिक जागरण अभिवृद्धि भएको ।

जनचेतना:-

- गत वर्षको अवस्था:-
- स्वास्थ्य, शिक्षा, घरेलु हिंसा, फोहोरमैला व्यवस्थापन, व्यक्तित्व विकास र हकअधिकारका कुरा सम्बन्धी सचेतना कक्षाहरू सञ्चालन नगरिएको ।

प्रयास:-

- सि.न.पा.का वडाहरू २,३,४,९,१० र ११ मा नागरिक सचेतना केन्द्र र वडा नागरिक मञ्च गठन गरिएको ।
- सामाजिक परिचालकहरूले आ-आफ्नो वडामा टोल समुह छुट्टाई सचेतना कक्षाहरू सञ्चालन गरिएको । जस्तै: शिक्षा, स्वास्थ्य, सरसफाई, पोषण ।
- नगरपालिका क्षेत्र भित्र संचालित सामुदायिक विद्यालयमा अध्ययनरत अपांगता भएका विद्यार्थीहरूलाई पोशाक वापत नगद रकम वितरण गरिएको ।

उपलब्धी:-

- सि.न.पा. का वडाहरू २, ३, ४, ९, १० र ११ मा सचेतनामूलक तालिम पाए ।
- सि.न.पा. मा आएर आफ्ना अधिकारका कुरा गर्न सक्ने भए ।
- बालबालिका विद्यालय भर्ना दर बढेको ।
- सामाजिक सशक्तिकरण भएको ।
- नागरिक सचेतना केन्द्र र वडा नागरिक मञ्च खुलेपछि सवै टोलहरूमा समावेशी तरिकाद्वारा कामकारवाही सञ्चालन गरेको पाइयो ।
- अपांगता भएका विद्यार्थीहरूको भर्ना दर बृद्धि हुनाका साथै विद्यालय छोड्ने दर घटेको ।

संस्थागत क्षमता

जनशक्ति:- सि.न.पा. मा रहेका जनशक्तिहरू

जम्मा दरवन्दी:- १८७

स्थायी:- १३७

करार:- ३२

रिक्त:- १८

आ.ब. ०६१।०७० का योजना तथा विकास निर्माणका उपलब्धीहरू

- सडक पेट्टी निर्माण
- नाला निर्माण तथा सडक पिच, वडा नं. २ मेउडीहवा, वडा नं. ९ गोली गढ देखि दुमदुमवा, नया कलोनी पूर्व र वडा नं. ४ मुस्तफाको घर निर
- सतह ढल निर्माण, वडा नं. ४ मायादेवी चौक देखि पूर्व
- सडक पिच कार्य, वडा नं. ११ सिसवादेखि भुजौलीसम्म
- सतह ढल निर्माण कार्य, वडा नं. ९ नयाकलोनी उत्तर प्रभातपथ
- पुल निर्माण कार्य, वडा नं. २ भण्डी बजार पक्लिहवाजाने बाटोमा
- सतह ढल निर्माण कार्य, वडा नं. १२ जनतापथ देखि पूर्व
- शहरी सडक मर्मत कार्य, सि.न.पा.को विभिन्न ठाउँमा
- नाला तथा सडक पिच निर्माण कार्य, वडा नं. ९ नयाँकलोनी
- प्रसुति गृह निर्माण कार्य, वडा नं. १०

नीति तथा कार्यक्रम:

१. भौतिक पूर्वाधार विकास नीति
 - घरतक्सा पास सम्बन्धी नीति
२. सामाजिक विकास सम्बन्धी नीतिहरू
 - महिला शसक्तिकरण नीति

- वातावरण तथा सरसफाइसम्बन्धी नीति
- जनस्वास्थ्य व्यवस्थापन सम्बन्धी नीति
- गरीबी न्यूनीकरणसम्बन्धी नीति
- बालविकास सम्बन्धी नीति
- समुदाय विकास तथा सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रम सञ्चालन सम्बन्धी नीति
- समावेशी विकास नीति
- शिक्षा, संस्कृति, कला तथा खेलकुद विकास सम्बन्धी नीति

३. सुशासन प्रवर्धन तथा संगठन विकास नीति

४. सार्वजनिक, निजी, साभेदारी व्यवस्थापन सम्बन्धी नीति

५. सार्वजनिक सम्पति संरक्षण तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी नीति

६. आन्तरिक आय वृद्धि तथा राजस्व व्यवस्थापन सम्बन्धी नीति

भौतिक व्यवस्थापन:-

सि.न.पा. मा रहेका भौतिक वस्तुहरूको विवरण

टोयटा जिप:-	१	विग्रेको टेक्टर:-	१
मोटरसाइकल:-	११	विग्रेको मोटरसाइकल:-	४
टेक्टर टाली:-	६	विग्रेको वारुणयन्त्र:-	१
वारुण यन्त्र:-	४		
रोलर:-	१		
टिप्पर:-	२		
भवन:-	१८		
हेण्डपाइप जडान:-	७३		

भवनसमेतको जग्गा ९९ विघा ३ कष्ठा १५ धुर

समन्वय र सहकार्यका प्रयासहरू

- बेलहिया गाउँ समाज वडा नं. १
- ढाक्रे क्लब वडा नं. ४

- सि.न.पा. उद्योग वाणिज्य संघ
- नेपाल राष्ट्रिय उद्योग व्यापार संगठन
- सामुदायिक प्रहरी
- महिला नगर समन्वय समिति
- गैरसरकारी संघसंस्थाहरु

सामाजिक सम्पादनका क्षेत्रहरु:-

- फोहोरमैला व्यवस्थापन सम्बन्धी तालिम
- खुल्ला दिशामुक्त क्षेत्र घोषणा
- आयमूलक कार्य

सुधारको लागि चाल्नुपर्ने कदमहरु:-

- थप जनचेतना जगाउने
- अपनत्वको भावना जगाउने
- फोहोरमैला घरबाट निक्लन नदिने
- कार्यसम्पादनमा सहयोगी भावना जागरुक गराउने

गतवर्ष भोगेका समस्याहरु:-

- जतिसुकै कसरत गरेपनि अपेक्षित आन्तरिक आय बढाउन नसकिएको ।
- जनसंख्या र क्षेत्रफलको आधारमा नगरपालिकाको स्रोत न्यून ।
- डुवान र फोहोर मैला व्यवस्थापनको समस्या ।
- स्थानीय शासन, सामुदायिक विकास कार्यक्रम निरन्तरताको अभावमा लक्षित कार्यक्रम संचालन गर्न नसकिएको ।
- सरकारी सार्वजनिक जग्गा व्यवस्थापन गर्न कठिनाई भएको ।

.....
 लिला कुमारी पौडेल
 सामुदायिक कल्याण कार्यक्रम

मिती:-२०७०/०५/२५